

Centrale werkplaats Salzannes

Oprichting: 1904

Standplaats: Salzannes

Activiteiten:

- Revisie locomotieven
- Modernisering tractiemateriaal, waaronder de montage van TBL1+ en ETCS
- Revisie en herstelling van wisselstukken voor locomotieven en autorails voor alle tractiewerkplaatsen
- Herstelling van wisselstukken voor de HST
- Verdeling van onderdelen naar de tractiewerkplaatsen

Afkorting: CW Salzannes

In enkele woorden: CW Salzannes ligt ten westen van Namen, langs de Samber, en is verbonden met het station Ronet via een korte lijn van 3,4 km, de industriële lijn 283.

Deze werkplaats werd in 1904 opgericht en voert al bijna 120 jaar zware onderhoudsverrichtingen uit op het tractiematerieel.

Het is de tweede grootste werkplaats van NMBS.

Er werken 641 mensen op een oppervlakte van 21 ha, waarvan 7 bebouwd.

De werkplaats van Salzannes (Ref. F0425-2)

Historiek

De ontwikkeling van het Belgische spoorwegnet in de 19e eeuw vereiste de aankoop van talrijke stoomlocomotieven die moesten worden onderhouden en gerepareerd.

De eerste werkplaats was die van Mechelen, gebouwd in de beginjaren van de Belgische spoorwegen, in 1836. Geleidelijk aan kwamen er meer centrale werkplaatsen bij die het rollend materieel onderhielden.

Het onderhoud en de herstellingen van het materieel vonden deels ook plaats in een werkplaats in Brussel, in de gebouwen naast het station Brussel-Leopoldswijk. Dit station werd gebouwd door de Grande Compagnie du Luxembourg. De maatschappij werd in 1873 overgenomen door de Belgische Staatsspoorwegen. Tegen het einde van de jaren 1870, als gevolg van de ontwikkeling van het station Brussel-Leopoldswijk, werd de ruimte krap en werd besloten om de aangrenzende werkplaatsen te verhuizen naar de omgeving van Namen.

Er werden verschillende locaties voorgesteld. Pas in 1879 legde de stad Namen de site Bas-Prés vast als locatie voor de nieuwe werkplaats.

Hoewel het besluit genomen was, liep het project vertraging op door talrijke verwickelingen en vorderden de werkzaamheden slechts zeer langzaam. De centrale werkplaats in Salzinnes werd uiteindelijk in het voorjaar van 1904 ingehuldigd. Ze ligt niet ver van de lijn Namen - Charleroi maar aan de andere kant van de Samber en is bereikbaar via een korte lijn (industriële lijn 283) vanaf het station Ronet.

Stoomlocomotieven voor een loods van de CW Salzinnes, J Quanjer, 1950 (Ref. Q0640)

De werkplaats leed onder de Grote Oorlog en werd enorm beschadigd. Van de 4.370 locomotieven die vóór de vijandelikheden bij de Staatsspoorwegen in dienst waren, bleven er slechts 1.700 over in België, waarvan 70% onbruikbaar was op het moment van de wapenstilstand. De heropbouw vergde enorm veel werk, vooral voor de spoormannen van Salzinnes

die hun vaardigheden zouden gebruiken om veel van de locomotieven te proberen repareren.

In 1925 werden de faciliteiten uitgebreid met de bouw van een grote ketelhal met rolbruggen met grote capaciteit.

Tijdens de Tweede Wereldoorlog bleef CW Salzinnes, onder Duitse druk, werken met 90% van haar personeel en onder het waakzame oog van een Duitse ingenieur en een dozijn Duitse technici.

Na de bevrijding streken Amerikaanse spoorwegaarbeiders in Salzinnes neer met hun voor die tijd moderne materiaal, om de beschadigde locomotieven zo snel mogelijk te repareren. In april 1945 werden zo meer dan 1.500 locomotieven terug in dienst gesteld.

Op 15 oktober 1945 kreeg de werkplaats van Salzannes met het vertrek van de Amerikanen haar autonomie terug tijdens een door de Amerikaanse verantwoordelijken georganiseerde ceremonie ter ere van de spoorwegmannen.

Activiteiten van de CW

Bij de oprichting waren de hoofdactiviteiten van de werkplaats de reparatie van stoomlocomotieven en de vervaardiging van hun wisselstukken.

Na het enorme werk van het herstel van het tijdens de Tweede Wereldoorlog beschadigde tractiematerieel, zag de CW Salzannes het aantal reparaties van stoomlocomotieven geleidelijk teruglopen. De laatste stoomlocomotief werd gereviseerd in 1965.

Om de activiteit in stand te houden bouwde de CW ook aandrijvingen van wagenwielen en motorstellen. Er kwam ook een geleidelijke omschakeling met als doel de reparatie van alle diesellocomotieven op het net in de werkplaats te kunnen doen. Vanaf die datum is het personeel zich blijven omscholen om up-to-date te blijven met de nieuwste technieken.

In 1975 werd de werkplaats nog eens omgebouwd voor de reparatie van elektrische locomotieven.

Werkzaamheden aan een elektrische locomotief van de serie 27 in de centrale werkplaats van Salzannes, 2004 (ref. D2374-04)

Magazijn voor wisselstukken in de centrale werkplaats Salzannes, 2004 (Ref. D2353-01)

De technologische evoluties

Beschadigde diesellocomotief reeks 55 in de werkplaats van Salzinnes, R. Mardaga, 1978 (Ref. MZ03784)

Assen van rollend materieel in de werkplaats van Salzinnes, R. Mardaga, 1978 (Ref. MZ03771)

Zoals eerder vermeld, heeft de werkplaats zich altijd aangepast aan de evolutie van de uitrustingen en de technologische evoluties.

Dankzij een ultraperformante revisieketen, gerationaliseerde subketens voor de herstelling van onderdelen, een hoogtechnologisch elektronicalabo en geoptimaliseerde werkmethodes kan de werkplaats van Salzinnes vandaag interventies uitvoeren op zowel het modernste als het oudste rollend materieel en daarbij de beperkte termijnen respecteren om de immobilisatieduur van het rollend materieel te beperken.

In deze geavanceerde werkplaats kunnen zowel herstellingen als onderhoud worden uitgevoerd, maar kan ook een volledige reconstructie van een locomotief plaatsvinden.

Tegenwoordig is de werkplaats gespecialiseerd in elektrische- en diesellocomotieven, motorstellen en motorwagens.

De hoofdactiviteiten van de werkplaats zijn:

- Het groot onderhoud van de elektrische locomotieven en diesellocomotieven (midlife-verrichtingen) met volledige demontage en revisie van alle onderdelen (elektrische motoren/dieselmotoren, elektronische onderdelen, relais, draaistellen, wielstellen enz.). Tijdens deze revisies worden sommige stukken getest op testbanken die hiervoor speciaal ontwikkeld werden.
- De revisie en de herstelling van wisselstukken uit locomotieven en motorrijtuigen die onderhouden worden in de lijnwerkplaatsen die verspreid liggen over België of van externe bedrijven.
- De modernisering van het tractiematerieel, met inbegrip van de installatie van de veiligheidssystemen TBL1+ en ETCS op de locomotieven, motorstellen en motorwagens
- De aankoop en de distributie van verbruiksartikelen in de tractiewerkplaatsen.

De knowhow van de werkplaats heeft internationale faam: tot de klanten van NMBS behoren de metro van Athene, de SNCF, de Algerijnse spoorwegen en de vroegere Britse maatschappij Virgin Rail Group.

Rijsimulatoren

In 1993 besliste NMBS haar eigen rijsimulatoren te ontwikkelen. Ze vroeg de CW Salzannes vervolgens om te helpen bij het maken van de treinsimulatiesoftware (geluid, intercom, interfaces ...) en ook de mechanische constructie van de stuurpost, het dashboard en het bewegingssysteem.

Rijsimulator in de centrale werkplaats Salzannes, 2004 (Ref. D2395-01)

Het doel van de simulator is toekomstige treinbestuurders op te leiden en hun kennis en reflexen in alle omstandigheden te testen. Twee simulatoren werden zo grotendeels door NMBS zelf ontworpen en gebouwd. De ene bevindt zich in de centrale werkplaats van Salzannes, de andere in de centrale werkplaats van Mechelen. De rijsimulator van Salzannes werd in januari 1996 in dienst genomen.

Certificaten

Op 17 februari 2006 werd de werkplaats dubbel gecertificeerd. Ze heeft de ISO 9001-certificering ontvangen voor de doeltreffendheid van haar kwaliteitsbeheersysteem bij het voldoen aan de eisen van de klanten en de 14001-certificering voor het beheer en de beheersing van milieueffecten.

In 2008 kreeg de werkplaats haar derde certificering, van groot belang voor het personeel: het beheer van de gezondheid en de veiligheid op het werk: OSHAS 18001 (Occupational Health and Safety Assessment Series). Ze kregen ook de EN15085 -certificering voor lassen van railvoertuigen en -onderdelen en de 5S -certificering voor continue verbetering.

Installaties

De centrale werkplaats van Salzannes heeft een oppervlakte van 21 hectare waarvan 7 hectare bebouwd is.

De infrastructuur werd meermaals aangepast aan de activiteiten van de werkplaats. Doorheen de tijd werden nieuwe hallen gebouwd, oude hallen afgebroken en vonden er uitbreidingen plaats.

Zo werd in 1970 een bijkomende moderne hal gebouwd, dicht bij het voormalige ketelhuis (Hal 7). Deze maakte een duidelijke scheiding mogelijk tussen reparatiewerkzaamheden en de motorisering van het voertuig (hal 8).

Hal 8 is uitgerust met een rolbrug van 100 ton, die in 2002 op 110 ton werd gebracht. Deze rolbrug is bestemd voor het optillen en verplaatsen van locomotieven en diverse onderdelen en toebehoren van spoorwegmaterieel in de hoofdhall. Het is de grootste rolbrug van NMBS.

Hal 8 van CW Salzannes, 2004 (Ref. D2377-03)

Deze hal heeft 25 werksporen, waarvan 13 met kuilen. Er zijn ook zeven werksporen voor werken aan de kasten van het rollend materieel.

De hal is uitgerust met een reinigingstunnel voor draaistellen en andere onderdelen, een olieafscheider en twee geluidswerende plaatstalen standen om het akoestisch comfort te verbeteren.

In deze hal vindt de demontage en hermontage van de locomotieven plaats.

Dankzij deze hal kon de werkplaats zich ook gaan toeleggen op grote aanpassingen aan de locomotieven. Dit was het geval in het midden van de jaren 1980 met de verbetering van de stuurposten van de diesellocomotieven van de reeksen 52, 53 en 54, de 'Bulldogs'. De locomotieven werden toen uitgerust met zwevende stuurposten om het comfort van de bestuurders te verbeteren.

De spuitcabine in de centrale werkplaats Salzannes, 2004 (Ref. D2365-01)

In 1971 bouwde de CW een geluiddicht gebouw speciaal voor het testen van dieselmotoren (hal 5.1) en een moderne spuitcabine die in 1976 in gebruik werd genomen (hal 2).

In 1997 werd de infrastructuur aangevuld met een nieuwe 76 m lange en 16 m brede plaatbewerkingshal, uitgerust met een rolbrug van 10 ton (Hal 9).

Tot slot werd een nieuwe kwaliteitscontrolehal gebouwd, met vijf sporen met putten, om alle test- en afstellingsdiensten voor de in Salzannes behandelde krachtvoertuigen te concentreren.

Werkorganisatie in de werkplaats

Het programma voor de materieelrevisie wordt jaarlijks vastgelegd en het belangrijkste criterium om een voertuig naar de werkplaats te sturen is het aantal afgelegde kilometers.

Bij aankomst worden de locomotieven die voor algemene revisie worden binnengebracht volledig gedemonteerd, waarbij de kast van de draaistellen wordt gescheiden en op schragen wordt geplaatst. De kast kan vervolgens met behulp van de 110 ton zware rolbrug enkele meters boven de grond worden verplaatst.

Gedemonteerd draaistel voor een grondige inspectie in Salzinnes, 2004 (Ref. D2373-02)

De verschillende onderdelen worden naar de gespecialiseerde brigades gestuurd waar elk element wordt schoongemaakt, beoordeeld en gerepareerd (of vervangen als reparatie te duur is).

Culturele en sportieve activiteiten

De werkplaats heeft ook een goed ontwikkeld verenigingsleven en een sportcentrum (hal 24) voor tennis, tafeltennis, judo, aikido, schieten en petanque, gelegen in het westelijke deel van de site en ondergebracht bij het CINSDR (Centre Interrégional Namurois des Sports et Délassements du Rail).

Catherine Walravens
Maart 2023

Beknopte bibliografie

- Artikels:** De CW Salzennes bestaat 100 jaar, *Op de baan*, 01-08-2004, p.18-25, ill. K37576
- Retro : een bezoek aan Salzennes in 1950, *Op de baan*, n° 41, 01-03-2000, p.6-9, ill. K598566
- Rétro: une visite à Salzennes en 1950, *En Lignes*, n° 41, 01-03-2000, p.6-9, ill. K592786
- CHARLIER L. 100 ans d'entretien à Salzennes, *Rail Passion*, 01-10-2004, p.30-32, K37934
GILLIEAUX L. AC Salzennes. Une unité performante au service du rail, *Rail (Le) - Revue mensuelle des oeuvres sociales de la SNCB*, 01-09-1997, p. 6-11, ill. K18832
- GILLIEAUX L. CW Salzennes. Een hoogwaardige eenheid ten dienst, *Spoor (Het) - Maandblad van de sociale werken van de NMBS*, 01-09-1997, p. 6-11, ill. K19072
- RENAUD R. Comment l'A.C Salzennes se transforma pour réparer des locomotives diesel, *Rail (Le) - Revue mensuelle des oeuvres sociales de la SNCB*, 01-12-1959, p.5-9, K20949
- RENAUD R. Hoe de C.W. Salzennes omgevormd werd om diesellocomotieven te herstellen, *Spoor (Het) - Maandblad van de sociale werken van de NMBS*, 01-12-1959, p.5-9, ill. K20950
- VANHECK C. De Centrale Werkplaats van de NMBS te Salzennes, *Spoorweg Journaal*, n° 45 (12 1990), p.22-26, ill. K702622
- VANHECK C. L' Atelier Central SNCB de Salzennes, *Journal du Chemin de Fer*, n° 45, 12-1990, p.22-26, K702621
- Boeken:** *1835-1985 : 150° anniversaire des chemins de fer belges. Atelier Central de Salzennes.* Bruxelles : SNCB, 1985, 9 p. ill. A00063
- AC Salzennes 1904 - 2004. "Des locos et des hommes" Les samedi & dimanche 24 & 25 avril 2004.* Bruxelles : SNCB, 2004, 8 p., ill. A24939
- ANCIAUX B. *Atelier central de Salzennes. Un parcours centenaire. 1904-2004 /* D&C. Design & consulting 2003, 129 p. ill. B13512
- L'atelier central de Salzennes vous invite.* Bruxelles : SNCB, 1976, 21 p. ill. A00117

Voor een grondiger zoekopdracht kunt u onze database raadplegen met de volgende trefwoorden:

Bibliotheekcatalogus: werkplaats Salzennes

Museumcollectie: werkplaats Salzennes